

Vznik industriální (průmyslové) společnosti

Anglická průmyslová revoluce

Anglická průmyslová revoluce znamenala **přechod od řemeslné a manufakturní výroby k tovární velkovýrobě díky novým technologiím a strojům. Hlavní hnací silou strojů byla pára, symbolem revoluce se proto stal parní stroj.** V Anglii začíná průmyslová revoluce v 60. letech 18. stol. a je v celé Evropě završena kolem r. 1830.

1) Předpoklady pro průmyslovou revoluci

Vývoj kapitalismu (16.-18.století) – dochází k **akumulaci kapitálu** (nahromadění finančních prostředků z obchodního podnikání s koloniemi).

V zemědělství dochází k procesu ohrazování = uzavírání polí - tím dochází k uvolnění pracovních sil ze zemědělství, rolníci získali osobní svobodu, stali **se svobodnou pracovní silou, byli však zbaveni výrobních prostředků a půdy.** V 2. pol. 18. století **dochází k agrární revoluci (zvyšuje se produktivita práce)** zaváděním **nových způsobů obdělávání polí**, zaváděním strojů do zemědělství, dobytek je celoročně ustájen.

Ve výrobě (řemeslné a manufakturní) – dochází k **dělbě práce** (technický předpoklad pro nahrazení lidské práce prací strojů).

2) Průběh průmyslové revoluce

Začíná **v lehkém průmyslu (textilním - bavlnářství)**, protože se do Anglie dovážela levná bavlna z kolonií (levnější než vlna), zvedla **se poptávka po bavlně (bavlněné látky kupovaly chudší vrstvy v Evropě, vyvážely se do kolonií).** V tovární výrobě se uplatnily nové vynálezy - **spřádací a tkalcovský stroj** - pohon parním strojem.

K rozvoji textilního průmyslu vedly i **nižší náklady na mechanizaci**, ve srovnání s těžkým průmyslem, a **zaměstnávání žen a dětí** (levnější pracovní síla - nižší mzdy).

3) Důsledky průmyslové revoluce

Rozvoj výroby

- rozvoj strojírenství - vzrůst poptávky po železné rudě, uhlí; objevují se nové metody výroby oceli
- rozvoj chemie - poznatky užitečné v barvířství, běličství a tiskařství
- rozvoj dopravy (hlavně železniční, ale i říční dopravy - stavba průplavů – Suezský, Panamský)
- budování mostů (první železný most - přes řeku Severn v Anglii), silnic
- **rozvoj obchodu**, prosazuje se **myšlenka volného, svobodného obchodu** – doposud omezen cly

Sociální důsledky

- **růst počtu obyvatel** (od poloviny 18. stol. do roku 1830 se počet obyvatel v Anglii zdvojnásobil)
- obživu obyvatelstva zajistila agrární revoluce, průmyslová revoluce zajistila práci
- **snížila se úmrtnost** (zdokonalení hygieny, lékařské péče, menší hlad)
- **urbanizace** - vznikají **velká městská průmyslová centra**, obyvatelstvo se stěhuje do měst, vznikají velké průmyslové aglomerace, ve kterých se soustřeďuje výroba a kapitál - centra: Manchester, Liverpool, Glasgow.
- **změna společenské struktury** (změna rozvrstvení obyvatel)
- **snížení počtu osob zaměstnaných v zemědělství, zvýšení počtu zaměstnaných v průmyslu**
- **vytvoření průmyslového proletariátu (dělnictva)** = proletarizace obyvatelstva
- **postupně vzniká dělnické hnutí** (nízké mzdy, vykořisťování dělníků)

Na konci 18. stol. **dochází k rozbíjení strojů, ve kterých dělníci vidí příčinu své bídy.** Toto sociální hnutí dostalo název podle jeho vůdce **Neda Ludda (fiktivní postava) – luddismus (luddité)! Největší vlny luddismu zasahují Anglii v letech 1811 – 1817.** Ničení strojů bylo pokládáno za sabotáž (hrdelní zločin) a řada ludditů proto byla popravena.

Ve 20. letech 19. století začíná **dělnické sebeuvědomění** (dělnictvo jako zvláštní společenská třída). Ve 30. letech začíná proletariát **vystupovat se svými požadavky proti buržoazii, vznikají podpůrné spolky** (mají pomáhat v nepříznivých dobách; fungovaly na principu solidarity, plateb do pokladen spolků).

Ve 40. - 50. letech vznikají **odborní sdružení dělníků stejného oboru) kvůli hájení svých hospodářských zájmů** (délka pracovní doby, výše mzdy).

V 60. až 70. letech 19. století vznikají **politické strany dělnictva** (usilují o zastoupení dělníků v parlamentu, politickými prostředky prosazují své zájmy) a zejména **bojují za všeobecné volební právo.**

Velká Británie

Viktoriánské období (vláda královny **Viktorie**) přineslo stabilitu. **Po průmyslové revoluci je nejvyspělejším státem**, vyrábí a vyváží levné zboží, nemá na světových trzích konkurenci, propaguje volnou hospodářskou soutěž, stává se **centrem obchodu a světových financí**.

V Británii jsou **přijaty pokrokové zákony - zákaz otroctví, osmihodinová pracovní doba, zákaz těžké práce žen a dětí do 13 let**.

V parlamentu jsou zastoupeny pouze dvě strany – konzervativní a liberální, které spolu soupeří v sociálních otázkách. Volební reformou z roku 1884 pak získalo volební právo 60 % Angličanů.

Změny v hospodářství a vznik nové dělnické třídy vedly k zakládání **odborů a politických stran** (př. **Dělnická strana Labour Party**).

Velká Británie se stala koloniální velmocí – Indie, Barma, Thajsko, Egypt (získán v souvislosti se stavbou Suez), v Africe snaha o propojení kolonií ve směru sever – jih (nezdařilo se). **Některé kolonie získaly statut dominia, co jim přineslo větší volnost (Irsko, Kanada, Austrálie, Nový Zéland).**